

STERK
TECHNIEK-
ONDERWIJS

voor en door de regio

Sterk Techniekonderwijs

Terugkoppeling themabijeenkomst 4 februari 2019

Bijeenkomsten

Er zijn nog plekken beschikbaar voor de STO-bijeenkomsten op [14 februari](#) (Capelle aan den IJssel), [21 februari](#) (Eindhoven) en [28 februari](#) (Zwolle), waar de thema's 'de beeldvorming van techniekonderwijs', 'het anders organiseren van techniekonderwijs (o.a. over omgaan met docententekort)', 'duurzaam en dekkend techniekaanbod' en 'het technologisch vormgeven van andere profielen' belicht worden. Meld u aan via [deze link](#).

Aandacht voor het 'hoe'

In deze fase van Sterk Techniekonderwijs zijn de kersvers gevormde regio's druk aan de slag met planvorming. Sterk Techniekonderwijs vraagt een transitie van de scholen. Daarbij is het van belang om aandacht te schenken aan het 'wat', maar ook aan het 'hoe'. Met de bedoeling om de deelnemers – vertegenwoordigers van vmbo- en mbo-scholen, bestuurders, plannenschrijvers, etc. – concrete handvatten te bieden om verder te komen. Op de themabijeenkomst in de Nieuwe Buiten Sociëteit in Zwolle van 4 februari jl. kwamen vooral de hoe-vragen aan bod, rondom drie onderwerpen: Samenwerking met het bedrijfsleven; Netwerk en draagvlak en Financiën en transitie. Het ondersteuningsteam Sterk Techniekonderwijs¹, vertegenwoordigers van het ministerie van OCW en DUS-I waren aanwezig om vragen te beantwoorden.

Dit verslag bevat een terugblik op de sessies en een overzicht van de gestelde vragen en antwoorden.

Workshop sessie 1: "Benut bestaande netwerken in de regio en vertel je verhaal!"

De sessie werd verzorgd door Manon Schrijnemaekers en Petra Lambert - regiocoördinatoren Jet-Net & TechNet in de regio Zwolle, Friesland, Groningen en Drenthe - en Henk Lukken, verbonden aan het Breuer Instituut. Veel regio's zijn op zoek naar samenwerkingspartners in het bedrijfsleven. De boodschap van Manon was kernachtig: Het is vaak niet nodig om 'from scratch' te beginnen. Begin met een oriëntatie op welke regionale netwerken er al zijn en wat daar gebeurt. Zijn er netwerken waarbij u kunt aansluiten? Ga dan op zoek naar wederzijdse kansen. Die zijn er zeker, zowel op de korte termijn als de lange termijn. Ga in gesprek over wat je wilt en vraag dan een bijdrage die je om kunt zetten in (financiële) waarde. En denk eraan dat je samenwerking altijd moet onderhouden. Op landkaartjes was te zien dat er vrijwel overal mogelijkheden zijn om aan te sluiten bij bestaande regionale netwerken: [PPS-en](#), [Toptechniek in bedrijf](#), [Fieldlabs](#), [Jet-Net & TechNet-kringen](#). De regiocoördinatoren van Jet-Net & TechNet kunnen de regio's informatie bieden over wat er speelt en zijn er om scholen en bedrijven met elkaar te verbinden.

Vervolgens presenteerde Henk Lukken een *good practice* uit de techniekarme regio Assen-Beilen. Zijn boodschap: Neem mensen mee in je verhaal om te komen tot cofinanciering. Henk bracht in beeld hoe het proces in de regio tot dusverre is gelopen. Het [regioportret](#) is benut voor het opstellen van de regiovisie. De eerste analyse daarvan bracht zaken aan het licht die de meeste regio's niet vreemd zullen voorkomen: leerlingendaling door demografische ontwikkelingen, het imago van techniek en een regionale arbeidsmarkt die schreeuwt om technisch opgeleiden. Een volgende stap waren de gesprekken met alle mogelijke partijen in de regio (ook Henk benadrukte: vergeet de al bestaande netwerken niet en leer van de ervaringen daar), om te bekijken wat elke partij wil, de samenwerkingsbereidheid te peilen en vooral ook door de ontmoetingen 'crossovers' te laten ontstaan. Zo wil de regio een pilot organiseren voor de vraag: hoe kunnen we pedagogisch-didactische scholing voor mensen afkomstig uit het bedrijfsleven organiseren? De

¹ Het landelijke ondersteuningsteam Sterk Techniekonderwijs is een samenwerking tussen Stichting Platforms VMBO (SPV) en PBT (Platform Bèta Techniek) in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

regio is vervolgens aan de slag gegaan met een voorzet voor de governance; een organogram waarin verantwoordelijkheden en eigenaarschap dicht bij elkaar liggen. Bijvoorbeeld: voor het onderwerp 'werving van leerlingen' wordt een projectleider uit het po aangesteld.

Verdere tips uit deze sessie

- **Benut bestaande relaties:** 1. Mbo-scholen, 2. O&O-fondsen en branches, 3. Bedrijven en netwerken, 4. Bedrijven. Naast een verzoek om cofinanciering is het krachtig om O&O-fondsen te benutten om de regio in contact te brengen met bedrijven.
- **Wees concreet bij de benadering van bedrijven:** Kwantificeer wat je nodig hebt in tijdsinzet en wanneer. En bedenk: het gaat niet om de financiering, maar om WAT je gaat doen. Zie verder de [nieuwe handreiking](#) cofinanciering op de website. Deze handreiking biedt houvast om de samenwerking met bedrijven vorm te geven: aanknopingspunten om het gesprek aan te gaan, voorbeelden van gezamenlijke activiteiten, mogelijke samenwerkingsvormen, informatie over het organisatorisch vormgeven van de samenwerking en geleerde lessen uit bestaande samenwerkingsverbanden. Als u een bedrijf of instelling wilt benaderen om mee te doen in de samenwerking, is de [bedrijvenflyer](#) over de cofinanciering een handig hulpmiddel.
- **Schakel hulp in:** De regiocoördinatoren van Jet-Net & TechNet kunnen u helpen bij de samenwerking met het bedrijfsleven. U kunt met hen contact opnemen via info@jet-net.nl.

De deelnemers onderstreepten het belang van leren van elkaar, inspiratie en uitwisselen van ervaringen. Op de website van Sterk Techniekonderwijs staan [portretten](#) met goede ervaringen en er is de mogelijkheid om via [buddy-systeem](#) of via de [ondersteuners](#) met een andere regio in contact te komen.

Workshopsessie 2: “Een visie verbindt, geld (verbindt) niet!”

In deze sessie deelden Ruud Porck (Masterplan Techniek Amsterdam, ondersteuner STO) en Adri Mertens (Alfa College, Toptechniek in Bedrijf regio Groningen en Drenthe) hun verhalen en ervaringen. Beiden maakten op inspirerende wijze helder hoe de transitie in het Amsterdamse en Groningse vorm krijgt en gestart is vanuit regionale speerpunten, het besef van een maatschappelijke opgave en een visie op beroepsonderwijs. Beroepsonderwijs *kàn* niet zonder bedrijfsleven. Het is aan Sterk Techniekonderwijs om in gezamenlijkheid betekenisvolle activiteiten te gaan ondernemen. Belangrijk is om het *samen* te gaan doen. Dat betekent als school of als bestuur over je eigen schaduw stappen: het collectieve belang is groter dan het eigenbelang.

De boodschap is luid en duidelijk samengevat in een spoorboekje voor samenwerking, waar de zaal veel belangstelling voor toonde. Dat start - het zal niet verbazen - met het formuleren van een visie, onder meer op basis van een regio-analyse en een gemeenschappelijke vraag. Vervolgens worden doelstellingen van het samenwerkingsverband geformuleerd en activiteiten beschreven. Als laatste stap komen de financiën (waar heb je middelen voor nodig) aan bod, bijvoorbeeld voor personele inzet, voor vergroten van de instroom, voor het professionaliseren en aantrekken van docenten, voor aanschaf van apparatuur en materiaal, het verbeteren van de aansluiting met mbo en bedrijfsleven of voor het ontwikkelen van keuzevakken².

Spoorboekje voor een succesvolle samenwerking

Dit “spoorboekje” is tot stand gekomen op basis van input van Adri Mertens, Leen Prins en Ruud Porck ten behoeve van de sessie “Transitie en Financiën” op de inhoudelijke themabijeenkomst Sterk Techniekonderwijs op 4 februari 2019

² Hiervoor geldt een formele procedure, voordat een keuzevak ook formeel opgenomen wordt in het vmbo keuzevakkenaanbod ‘nieuw vmbo’. [Zie ook hier](#).

Docenten zijn een belangrijke succesfactor, stellen de inleiders. Aan de transitie in het Amsterdamse lagen vijf succesfactoren ten grondslag: 1. Het vormen van techniekteams bestaande uit docenten en bedrijfsbegeleiders; 2. Instroombevordering vanuit het po; 3. Het garanderen van BPV-plaatsen; 4. Het opzetten van een TI-campus en 5. Aandacht voor ondernemerscompetenties bij leerlingen: het werk zien, eigenaarschap, bedrijfstrots. Aan de Hogeschool van Amsterdam is een leergang voor hybride vakdocenten ontwikkeld, die in een jaar een pedagogisch-didactische bevoegdheid kunnen halen, een initiatief dat goed aansluit bij Sterk Techniekonderwijs.

Verdere tips uit deze sessie

- Help po-scholen met het (vanaf komend jaar verplichte) W&T-programma
- Zet bedrijven in het zonnetje: bijvoorbeeld het beste stagebedrijf
- Maak techniek zichtbaar voor jongeren en betrek ze bij nieuwe (bouw)projecten
- Benut het [Bètamentality-model](#) (87% van de jongeren is te interesseren voor techniek)

Workshopsessie 3: "Benut je warme netwerk om mensen te betrekken, toon interesse in de ander en prioriteer (gegeven de beschikbare tijd)"

De sessie over Netwerk en draagvlak werd verzorgd door Johannes van den Eerenbeemt van Studio The Open Road. Het doel van de sessie was deelnemers te laten ervaren hoe je met behulp van een aantal concrete tools je netwerk kunt betrekken, eigenaarschap kunt creëren en intern en extern draagvlak realiseren. In de sessie gingen de deelnemers na een korte introductie aan de slag met twee tools. De Stakeholdermap is een visuele representatie van (je eigen afstand tot) de verschillende personen/groepen die je bij de plannen betreft. De Persona en Valuemap bestaat uit een stereotypering van een netwerkpartner en de waardenuitwisseling. Daarbij zijn vragen als: 'wie is de ander' en 'hoe kunnen we voor elkaar van waarde zijn' belangrijk. Een voorwaarde is dat er ruimte is voor een gesprek en dat je dezelfde taal spreekt. Het gezamenlijk opstellen van de Stakeholdermap aan de hand van een casus geeft inzicht in de al dan niet grote afstand van bepaalde partijen, bijvoorbeeld ouders of de gemeente. Een aantal provincies faciliteert bovenregionale uitwisseling.

Verdere tips uit deze sessie

- Er is een werkboek beschikbaar van de methodiek, te downloaden via de website.
- Via een e-mail aan johannes@openroad.studio zijn A0-versies van de Stakeholdermap en de Persona en Valuemap te verkrijgen.
- Een Stakeholdermap kun je in de tijd herhalen om in beeld te brengen wat er veranderd is.
- Aanbod vanuit Sterk Techniekonderwijs: meld het als de regio een sessie wil organiseren en bijvoorbeeld ondersteuning wil bij Design Thinking.

